

Handläggare
Kristin Lindgren
Antikvarie, Stadsmuseet
Kulturmiljö

Till
Stadsbyggnadskontoret

Charon 2, Kornhamnstorg 6, Gamla stan Uppsättning av markis, Sbk dnr 2026–03982

Synpunkter på föreslagna åtgärder

Stadsmuseet anser att den föreslagna åtgärden är olämplig sett till byggnadens förutsättningar och särskilda karaktärsdrag samt läge vid Kornhamnstorg. Sammanfattningsvis bedömer Stadsmuseet att den är ovarsam samt innebär en förvanskning av fastighetens kulturhistoriska värden. I Stadsmuseets vägledning *Vård och underhåll av fastigheter i Gamla stan* (2015) framgår att markiser generellt bör undvikas, i synnerhet över en fasads samtliga fönster.

Stadsmuseets bedömer att montering av markiser riskerar att vara ovarsamt och förvanska den aktuella fasaden, mot bakgrund av att markisen bryter upp den värdefulla fasaduppbyggnaden samt skymmer värdebärande fasadelement så som fönsteromfattningar. Åtgärden bedöms även få negativ påverkan på stadsbilden vid Kornhamnstorg och torgets höga kulturhistoriska värden, då en markis bidrar till en oordnad stadsbild och inte bedöms anpassad efter platsens kulturhistoriska värden.

Föreslagna åtgärder

Ärendet avser uppsättning av markis på fastigheten Charon 2, Kornhamnstorg 6 i Gamla stan.

Historik och nuläge

Namnet Kornhamn – *Kornhaffn* – finns belagt år 1427, men sägs ha varit i bruk under hela medeltiden. Som namnet antyder lossades här i första hand spannmål, som därefter mellanlagrades ovanför kajens östligaste del, på den öppna plats som då benämndes Korntorget. Efter att inledningsvis ha bebyggts med uthus i sten och stenkorsvirke, som stall och vagnshus, uppfördes från och med 1600-talets mitt och in på 1700-talet större bostadshus utmed Kornhamnstorg, ägda av förmögna köpmansfamiljer. I sydväst stod tomterna motsvarande kvarteret Charon under vatten ända fram till 1680-talet. Byggnaden på Charon 2 uppfördes år 1857 efter ritningar av J.F. Åbom.

Stadsmuseet har tagit fram en kulturmiljöanalys för Mälartorget–Kornhamnstorg (2024, KUL 2024/258) på uppdrag av

trafikkontoret, Stockholms stad. I den beskrivs torgets historik, nuläge och kulturhistoriska värden grundligt. Här ges en kort sammanfattning, mestadels utifrån rapporten.

Kulturhistoriskt värde

Gamla stan i Stockholm med Riddarholmen inrymmer Sveriges viktigaste bestånd av stadsbebyggelse i sten, från medeltid till 1800 tal. I både nationellt och europeiskt perspektiv är Gamla stan ett av de bäst bevarade stadshistoriska monumenten med kontinuitet i bebyggelsen. Fastigheter i Gamla stan har ett givet högt kulturhistoriskt värde, både genom att ingå i den gamla stadsplanestrukturen och genom dess avläsbarhet av äldre byggnadsskick och ideal. Såväl områdets fastigheter som offentliga rum har en lång historia med rika ingångar till berättelser om huvudstadens livsmiljöer och framväxt.

Kornhamnstorg som miljöer har ännu inte klassificerats av Stadsmuseet. I Stadsmuseets kulturmiljöanalys för Kornhamnstorg och Mälartorget framgår att bland annat:

”Torgen har stora kulturhistoriska värden ur en rad olika aspekter. De utgör helhetsmiljöer i huvudstadens riksintressanta hjärta. Kornhamnstorg är ett av stadens äldsta kvarvarande torg. Platserna berättar om historiska handelsmönster, transportvägar och socialt liv i Stockholm. Torgen är viktiga allmänna ytor, och utgör historiska mötesplatser med betydande symbolvärden. Deras framträdande läge i stadslandskapet utgör i hög grad en viktig komponent i de kulturhistoriska värdena, och bidrar till att skapa förståelse för Stockholms historiska framväxt. Torgen berättar om hur skiftade förutsättningar och stadsbyggnadsideal satt sin prägel på huvudstadens äldsta bebyggelseområde.

Genom sitt läge illustrerar platserna inte minst vattnets historiska betydelse för stadens utveckling och här förmedlas kunskap om Stockholms hamnverksamhet och sjöburna handelskontakter. Platserna illustrerar också hur stadens centrala delar under 1800- och 1900-talen anpassades till nya kommunikationsmedel. 1960-talets åtgärder som ännu präglar torgen har stora kulturhistoriska värden som ett uttryck för den tidens ideal inom arkitektur och landskapskonst. Gestaltningen är av hög kvalitet i både form och använda material. Bebyggelsen som inramar torgen ger dem ett helt avgörande och pedagogiskt tydligt historiedjup.”

I övrigt är bebyggelsen i Gamla stan, inklusive byggnaden på fastigheten Charon 2 markerad med blått av Stadsmuseet på stadens kulturhistoriska klassificeringskarta. Detta innebär att Stadsmuseet har bedömt att fastigheten med bebyggelse är synnerligen

kulturhistoriskt värdefull. För blåmarkerad bebyggelse kan 8 kap. 13, 14 och 17 §§ plan- och bygglagen (PBL) tillämpas, vilket innebär att bebyggelsen inte får förvanskas, att underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadens kulturhistoriska värden, att underhållet ska utföras så att de särskilda värdena bevaras, att ändringar ska utföras varsamt och med hänsyn till byggnadens karaktärsdrag samt med tillvaratagande av byggnadens kulturhistoriska värden. Förvanskningförbudet gäller även för allmänna platser.

Stadsmuseet har i vägledningen *Vård och underhåll av fastigheter i Gamla stan* (2015) angett förhållningssätt ur antikvarisk synvinkel beträffande åtgärder i Gamla stan. För markiser anges att de generellt bör undvikas: "Om det är nödvändigt kan de ibland sättas över enstaka fönster. Det är dock viktigt att de inte placeras på en fasads samtliga fönster eftersom de påverkar upplevelsen av byggnadens arkitektur. Markiser bör i förekommande fall vara av tyg, enfärgade och anpassade efter fasadkulören. Vidare anges: Elektriskt manövrerade markiser ger ett klumpigt intryck och har en negativ påverkan på fasaden."

Planbestämmelse

Enligt detaljplanen *Staden mellan broarna*, Pl. 7800 är Gamla stan ett kulturresevat med särskilda bestämmelser. I Gamla stan får inga åtgärder vidtas som minskar bebyggelsens eller markens kulturhistoriska värden.

I tillägg till detaljplan för del av Gamla stan (TDp 2002-12188-54) avseende minskad lovplikt för skyltanordning finns övergripande skrivningar rörande tillägg som skyltar, markiser och flaggor i den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Under rubrikerna *Bakgrund* och *Riktlinje - placering* understryks att det inte får bli för mycket skyltar, markiser och flaggor som konkurrerar om uppmärksamheten. Vad gäller placeringar understryks vikten av en anpassning till husens arkitektur och till gatans rum, liksom de risker för åverkan på värdefulla byggnadsdelar som fasta montage mot fasader kan medföra.

Riksintresse

Gamla stan, inklusive den aktuella fastigheten, ingår i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården [AB 115]. Områden som på grund av sina speciella förutsättningar är av nationellt intresse kan pekas ut som riksintressen, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Kulturmiljölagen

Fastigheten ingår i en registrerad fornlämning med beteckningen L2015:7789 stadslager (RAÄ Stockholm 103:1). Det är ett kulturlager som ungefär motsvarar Stockholms utbredning

vid 1600-talets mitt där avfall och rester från medeltiden och 1600-talet kan påträffas. Fornlämningar har ett särskilt skydd enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt kulturmiljölagen krävs samråd med länsstyrelsen om fornlämningar påverkas av ett planerat arbetsföretag.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kristin Lindgren, Byggnadsantikvarie	2026-06-03